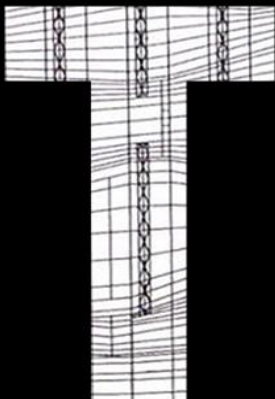
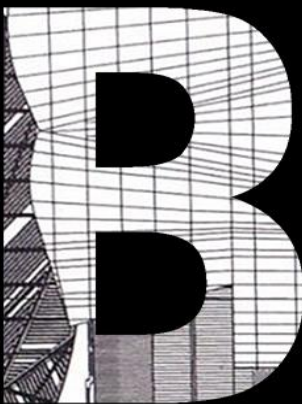
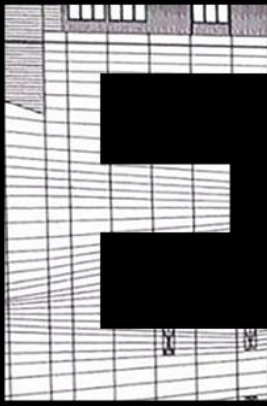

Santa Caterina Market

**Διδάσκουσα:
Δήμητρα Χατζησάββα**

**Φοιτητές:
Κωνσταντίνιδης Αίας
Ζαμπετάκης Αριστείδης**

Περιεχόμενα

A1 (Project: Santa Catarine Market)	2
A2 (Enric Miralles)	1
A2 (Benedetta Tagliabue)	1
A3 (Γενικές Συνθετικές Αρχές)	2
A4 (Ένταξη σε θεωρητικό πλαίσιο)	4
B1 (Βασική περιγραφή)	6
B2 (Γενικές Συνθετικές Αρχές Επίλυσης)	8
B3 (Σύγκριση Santa Caterina Market και Sant Giacomo Church)	14
Γ (Συμπεράσματα)	17
Βιβλιογραφία	18
Πηγές Εικόνων	19

A1 (Project: Santa Catarine Market)

Τοποθεσία: Βαρκελώνη, Ιταλία

Πελάτης: Foment de Ciutat Vella, S.A.

Κατασκευή: 1997 – 2005

Χρήση: Commercial Housing Masterplan Rehabilitation

Αρχιτεκτονικό Γραφείο: Miralles Tagliabue EMBT

Αρχιτέκτονες: Benedetta Tagliabue, Enric Miralles

Υπεύθυνος Έργου: Igor Peraza

Structural Engineer: José María Velasco Rivas

Σχεδιαστική Ομάδα: Hirotaka Koizumi, Josep Miàs, Marta Cases, Constanza Chara, Fabián Asunción, Eugenio Cirulli, Santiago Crespi, Gianfranco Grondona, Lluís Corbella, Massimo Chizzola, Makoto Fukuda, Joan Poca, Alejandra Vazquez, Marco Dario Chirdel, Josep Belles. Alicia Bramon, Laura Valentini, Adelaide Passetti, Jorge Carvajal, Andrea Landell de Moura, Torsten Skoetz, Karl Unglaub, Adrien Verschuere, Loïc Gestin, Annie Marcela Henao Ezequiel Cattaneo, Leonardo Giovannozzi, Annette Hoëller, Sabine Bauchmann, Silke Techen, Barbara Oel Brandt, Mette Olsen, Florencia Vetcher, Nils Becker, Raphael de Montard, Montse Galindo, Barbara Appolloni, Jean François Vaudeville, Peter Sándor Nagy, Ignacio Quintana, Christian Molina, Stefan Geenen, Maarten Vermeiren, Torsten Schmid, Tobias Gottschalk, Stefan Eckert, Ute Grolz, Thomas Wuttke, Luca Tonella, Stephanie Le Draoullec, Monica Carrera.

Construction Company: COMSA, S. A.

Height: 40m

Floors: 1

Built-up Area: 7.000m²

A2 (Enric Miralles)

1955 Γέννηση στο Βαρκελώνη, Ισπανία

1978 Αποφοίτηση από: Escola Tècnica Superior d'Arquitectura (ETSAB) Καθ: H. Pinon, A. Viaplana

1980-81 Columbia University

1992 Γάμος με το Benedetta Tagliabue

1994 Ίδρυση του γραφείου Miralles Tagliabue EMBT

2000 Απεβίωσε στην Βαρκελώνη, Ισπανία

Quote: «Το να κατοικείς δεν είναι τίποτε άλλο από το να μετακινείσαι ανάμεσα στον χρόνο ενός τόπου»

F2 Enric Miralles

F3 Benedetta Tagliabue

A2 (Benedetta Tagliabue)

1963 Γέννηση στο Μιλάνο, Ιταλία

1989 Αποφοίτηση από Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής Βενετίας

1990 Έκανε Master στην Αρχιτεκτονική στο University of Cooper Union, Νέα Υόρκη

1992 Γάμος με το Enric Miralles

1994 Ίδρυση του γραφείου Miralles Tagliabue EMBT

Quote: "I like that the building is giving a kind of sense of sureness so you feel that you know what to do while you are in the building, around the building."

A3 (Γενικές Συνθετικές Αρχές)

Το έργο του Enric Miralles και των συνεργατιδών του (C. Pinos και B. Taliabue) αποτελείται από ιδιαίτερα γνωρίσματα, τα οποία το καθιστούν αναγνωρίσιμο στο μορφολογικό του ύφος αλλά και στη μεθοδολογική προσέγγιση των συνθέσεών του. Τόσο η αναπαράσταση των ιδεών του, όσο και η συνθετική προσέγγισή τους συνδράμουν στη δημιουργία μιας ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής ματιάς, η οποία αποτυπώνεται στα κτήριά του. Από τη συλλογιστική πορεία μέχρι και την υλοποίηση, ο Miralles δημιουργεί ένα μοναδικό σύστημα αντιμετώπισης του σχεδιασμένου χώρου και της ανθρώπινης εμπειρίας σε αυτόν. Ο χρόνος για αυτόν συνιστά μια δυναμική κατάσταση και διαμέσου του χώρου έρχονται στο προσκήνιο οι δυνατότητές του. Παρακάτω θα εξετάσουμε τα βασικά αυτά γνωρίσματα που συνθέτουν την αρχιτεκτονική του άποψη.

Πρωταρχικά, ο Miralles θεωρεί, εκ των ων ουκ άνευ, προϋπόθεση στις συνθέσεις του, την διατήρηση και ανάδειξη υφιστάμενων ιχνών και καταστάσεων που προϋπάρχουν της επέμβασής του. Η ζωντάνια και τα ιδιαίτερα γνωρίσματα της περιοχής μελέτης του, αποτυπώνουν τις εν δυνάμει δυνατότητες της σύνθεσής του. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε πως καταπιάνεται με το ζήτημα της μνήμης στα αρχιτεκτονήματά του, έχοντας στόχο τη δημιουργία νέων συνθηκών οι οποίες εκπορεύονται από τις υφιστάμενες μνήμες και καταστάσεις. Η κάθε επέμβασή του, πρωτίστως αναπλάθει και αναμοχλεύει έννοιες, συνθήκες και γνωρίσματα που περικλείουν την εκάστοτε περιοχή, έχοντας ως απότοκο την δημιουργία νέων δυναμικών σχέσεων με αυτές. Σεβόμενος τον τόπο και τα χαρακτηριστικά του, γεφυρώνει το παλιό με το καινούργιο και εισάγει την έννοια του χρόνου, μέσω των επεμβάσεών του, όπως έχει πει και ο ίδιος άλλωστε, σχεδιάζει τον τόπο για τον άνθρωπο. Κατ' αυτόν τον τρόπο, καθίσταται εναργές πως ο αρχιτέκτων θέτει στο συνθετικό του επίκεντρο, την δημιουργία καταστάσεων που προσκολλούνται στον τόπο και εντάσσονται στο προϋπάρχον βίωμα.

Επιπρόσθετα, στο έργο του Miralles συναντάται συχνά η εναλλαγή της κλίμακας, ως μέσο για τον επαναπροσδιορισμό των χωρικών σχέσεων. Αυτή η εννοιολογική προσέγγιση, επανεξετάζει και αναπλάθει στοιχεία δυο διαφορετικών κλιμάκων, δημιουργώντας νέες χωρικές εμπειρίες ενισχύοντας άλλοτε χωρικά στοιχεία και άλλοτε την έννοια του χρόνου. Οι νέες χωρικές ποιότητες αποκτούν μια καινούργια ιεράρχηση, η οποία αποκρυσταλλώνεται στις νέες βιωματικές εμπειρίες που προσφέρονται στον άνθρωπο. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο Enric Miralles δημιουργεί ποικίλες αρχιτεκτονικές συνθήκες που στόχο έχουν να διεγείρουν την ανθρώπινη αίσθηση και να ενισχύσουν τη χωρική εμπειρία.

Επιπλέον, στη συνθετική προσέγγιση του Καταλανού αρχιτέκτονα μπορεί να διακρίνει κανείς την ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο κίνησης, τόσο στον περιβάλλοντα χώρο, όσο και στο εσωτερικό των κτηρίων. Επηρεασμένος από το μοντέρνο κίνημα (και συγκεκριμένα από τον Le Corbusier), ο Miralles αντλεί τον περίπατο και την συνύπαρξη του φυσικού τοπίου με το δομημένο, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιεί την κίνηση μέσα από υπαίθριους χώρους και τη συνεχή αλληλεπίδραση του ανθρώπου με το περιβάλλον. Κατόπιν μελέτης του τόπου, στον οποίο σχεδιάζει, τείνει να συνδέει τις δραστηριότητες των ανθρώπων και των προϋπαρχόντων ιχνών στον τόπο μελέτης. Παράλληλα, προσπαθεί να διατηρήσει διαδρομές και ζώνες κίνησης, που υπήρχαν πριν την αρχιτεκτονική επέμβασή του, έτσι ώστε να ταυτίσει την σύνθεσή του με το ήδη υπάρχον τοπίο αλλά και να δημιουργήσει έναν διάλογο μεταξύ του νέου και του παλιού. Κατ' αυτόν τον τρόπο κατακερματίζει τα όρια μεταξύ αρχιτεκτονικής - τοπίου και δημιουργεί μια ενδιάμεση κατάσταση με ποικίλες διαβαθμίσεις, προσφέροντας διαφορετικές ποιότητες στα κτήριά του. Συχνά παρατηρείται η εισχώρηση του φυσικού στοιχείου στο εσωτερικό της σύνθεσης ή η πλήρη ενσωμάτωση του κτηρίου στο ανάγλυφο του οικοπέδου. Συνεπώς, γίνεται αντιληπτό ότι ο Enric Miralles κατανοεί το πνεύμα του τόπου της εκάστοτε περιοχής και αυτό το μετουσιώνει σε μια νέα ευκαιρία συνομιλίας του φυσικού με το σχεδιασμένο.

Τέλος ο Enric Miralles θεωρούσε πως η προσωπική ζωή επηρεάζει σημαντικά την επαγγελματική ζωή κάθε αρχιτέκτονα, γι' αυτόν τον λόγο συνέθετε επηρεασμένος από το περιβάλλον και τους συνεργάτες με τους οποίους δούλευε. Έδινε έμφαση στη συλλογιστική πορεία που τον οδηγούσε στην αρχιτεκτονική επίλυση και προσέθετε ελεύθερους συλλογισμούς που ανέπτυσσε κατά τη δημιουργία του. Επιπλέον, όπως ο ίδιος είχε πει, μια μελέτη δεν τελειώνει με την υλοποίηση ενός έργου, καθότι ο διάλογός της συνεχίζεται στο επόμενο, συμπληρώνοντας τα κενά που δημιουργούνται. Δηλαδή, η προσέγγιση, που είχε με την ομάδα του, βασιζόταν έντονα στο προσωπικό στοιχείο και τα ερεθίσματα που είχαν, με στόχο τον συνεχόμενο διάλογο χωρίς να θέτονται απαράβατοι κανόνες αλλά να υπάρχει μια συνεχόμενη συνθήκη επαναπροβληματισμού για κάθε απόφαση. Ο Miralles σχολιάζει: *«Το να πάρεις μια απόφαση, να κάνεις μια επιλογή συνήθως σημαίνει να απορρίψεις κάτι άλλο. Αντί για μόνο μια καθορισμένη ιδέα, προτιμώ να διατηρώ δύο, ακόμα και αν αυτές είναι αντιφατικές. Προκειμένου να μην επιλέξω, να διατηρήσω όσο το δυνατόν περισσότερο χρόνο την ιδέα μιας συνομιλίας, μιας σχέσης»*.

A4 (Ένταξη σε θεωρητικό πλαίσιο)

Η ένταξη του Enric Miralles και της ομάδας του σε ένα συγκεκριμένο θεωρητικό πλαίσιο και τρόπο σκέψης, αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία, καθώς παρατηρούνται διαφορετικά και αντικρουόμενα πολλές φορές γνωρίσματα, στην αρχιτεκτονική του διαδικασία. Το βιβλιογραφικό του υπόβαθρο εμπεριέχει μια πληθώρα γνωρισμάτων που αποτυπώνονται στα κτήριά του, με αποτέλεσμα να δημιουργεί μια σχεδόν μοναδική αρχιτεκτονική ματιά. Οι αναφορές του στον Deleuze είναι ξεκάθαρες και φαίνεται να έχει επηρεαστεί βαθύτατα από τα κείμενά του. Η μεταμοντέρνα κατάσταση στην οποία ο Miralles σχεδιάζει, τον προβληματίζει έντονα και τον οδηγεί στο να αντλήσει στοιχεία από ποικίλα ρεύματα και θέσεις, για να δημιουργήσει την κάθε αρχιτεκτονική του πρόταση.

Κατ' αρχάς, ο Miralles καταπιάνεται ιδιαίτερα με το ζήτημα της ένταξης των κτηρίων του στο τοπίο και μελετά τις νέες συνθήκες που θα προκύψουν στην περιοχή με την επέμβασή του. Η σχέση του κτηρίου με το έδαφος αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της σκέψης του καθώς πολλές φορές καθορίζει όλη τη μετέπειτα συλλογιστική πορεία του, μέχρι να επιτύχει την αρμονική συμβίωση αυτών των δύο. Στοιχεία από την αρχιτεκτονική παράδοση του τόπου, εμφανίζονται συχνά στις συνθέσεις του από τα υλικά, τον τρόπο κατασκευής μέχρι και πολλές φορές τη δημιουργία συνθηκών που μιμούνται παλαιότερες καταστάσεις. Οι κατασκευαστικές λεπτομερείς απασχολούν ιδιαίτερα τον αρχιτέκτονα, ο οποίος προσπαθεί να αποδώσει το πνεύμα, το φωτισμό, την πατίνα και τη ματιέρα ενός τόπου. Συνεπώς, καταλήγουμε πως ο Miralles αντλεί ποικίλα στοιχεία από τον κριτικό τοπικισμό αλλά και από φαινομενολογικές προσεγγίσεις, διότι δίνει έμφαση στις αισθήσεις αλλά και στο παραδοσιακό στοιχείο.

Επίσης, αξίζει να γίνει ιδιαίτερη μνεία στο γεγονός ότι ο αρχιτέκτονας έχει επηρεαστεί από την καταλανική παράδοση και τα εργαλεία της. Το ελεύθερο διάγραμμα που εφαρμόζει ο Miralles για να αποτυπώσει και στη συνέχεια για να συντάξει τη σύνθεσή του, συνιστά ένα εργαλείο που του επιτρέπει να προσδώσει την προσωπική του ματιά και να διατηρήσει τις μνήμες και τα συλλογικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, στη συμμετοχή στο διαγωνισμό για το Κοινοβούλιο της Σκωτίας στο Εδιμβούργο είχε προκριθεί χωρίς αναλυτικά σχέδια αλλά μέσα από την παρουσίαση διανοητικού διαγράμματος που κατέγραφε στοιχεία από τη βιωματική εμπειρία. Κατ' αυτόν τον τρόπο επιχειρεί να απαθανατίσει τη σαστισμένη ματιά του, μέσα από τις έντονες κινήσεις και ερεθίσματα που δέχεται, δημιουργώντας έναν ψυχογεωγραφικό χάρτη. Εν κατακλείδι, καθίσταται σαφές πως οι Καταλανοί καταστασιακοί, έχουν επιδράσει σημαντικά στη σκέψη του.

Ακόμα, ο Deleuze και ο Miralles ταυτίζουν τις σκέψεις τους, με τον δεύτερο να μεταφράζει τα κείμενα και τις ιδέες σε χώρο. Ο Deleuze όριζε το παρόν ως μια διαρκή

κατασκευή στιγμών που συμπυκνώνουν το παρελθόν και το μέλλον και αυτό ακριβώς ήθελε να επιτύχει ο Miralles με την προσέγγισή του στο χώρο, καθώς ήθελε να δημιουργήσει (ή να τονώσει) τη δυναμική κατάσταση του παρόντος, δίνοντάς της χρονικές πτυχές. Παράλληλα, γίνεται λόγος για το βίωμα της αρχιτεκτονικής μέσα από την κίνηση αλλά και την επανάληψη, ζητήματα τα οποία ο αρχιτέκτονας προσπαθεί να εντάξει στις κατασκευές του. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο επισκέπτης/κάτοικος/περιπλανητής, ενεργοποιεί τη σύνθεση και της προσδίδει τον πραγματικό της χαρακτήρα μέσα από την ανθρώπινή του εμπειρία.

Ο Deleuze ορίζει την επανάληψη ως μια διαφορά δίχως γενική ιδέα. Την δε διαφορά, την περιγράφει ως το μη-ον αλλά υπό το πρίσμα του έτερου όχι του ενάντιου. Βάσει αυτού του διαχωρισμού εισάγει λοιπόν την έννοια της πολλαπλότητας και περιγράφει πως *«οι γνωστικές πρακτικές, οι ιδέες γίνονται οι τόποι της πολλαπλότητας των διαφορικών σχέσεων»*. Η έννοια εδώ της μονοσημαντότητας του όντος, δρα ως καθοριστική οντολογική παράμετρος και ως το συνεκτικό υλικό της πολλαπλότητας (και άρα και των ιδεών- ως τόποι πολλαπλότητας). *«Η Ιδέα ορίζεται δε ως η καθαρή δυνητικότητα χωρίς καμία πραγματικότητα ακριβώς μέσα στο πλέγμα των διαφορικών προσδιορισμών της»*.

Ο Miralles αναφέρεται στην επανάληψη, όχι ως μίμηση αλλά ως το πεδίο όπου μπορεί να αποκαλυφθεί το διαφορετικό. Η επανάληψη από την οποία οφείλει να γεννιέται δηλαδή η διαφορά, το καινούριο. Το κάθε του έργο είναι τμήμα μιας συνέχειας, ενός πεδίου μελέτης θα λέγαμε, το οποίο επαναλαμβάνεται αλλά μεταφρασμένο και ξαναυπάρχει διαφορετικά, κάθε φορά, στη συνέχεια του συνόλου. Παράλληλα το κάθε έργο διατηρεί την αυτονομία του ως στοιχείο που μπορεί να υπάρξει και εκτός του συνόλου. Η διαδικασία αυτή θα μπορούσε να μην τελειώνει ποτέ καθώς το πεδίο μελέτης αυτό είναι πάντα ανοιχτό σε επανερμηνείες, πάντα παράγει μια νέα οπτική και εδώ η δημιουργία φαίνεται να εξυπηρετεί την διαδικασία της δημιουργίας.¹

Απ' όλα τα παραπάνω, καθίσταται εναργές ότι ο Miralles δεν έχει ένα συγκεκριμένο θεωρητικό πλαίσιο που αντλεί έμπνευση και δρα βάσει αυτού. Σε πολλά σημεία έρχεται σε τριβή με τον Deleuze και τους μεταδομιστές, ταυτόχρονα διατηρεί στοιχεία κριτικού τοπικισμού αλλά έχει επηρεαστεί και έντονα από τους Καταλανούς προκατόχους του. Η αγάπη του για την δύναμη της αίσθησης και την υλικότητα, μας οδηγεί να αντιληφθούμε την φαινομενολογική του προσέγγιση. Επομένως, Ο Miralles προσπαθεί να δημιουργήσει μια νέα κατάσταση, η οποία εμπεριέχει ποικίλες απόψεις και θέσεις και ως απόρροια της συλλογιστικής του πορείας επιτυγχάνει να δομήσει μια

¹

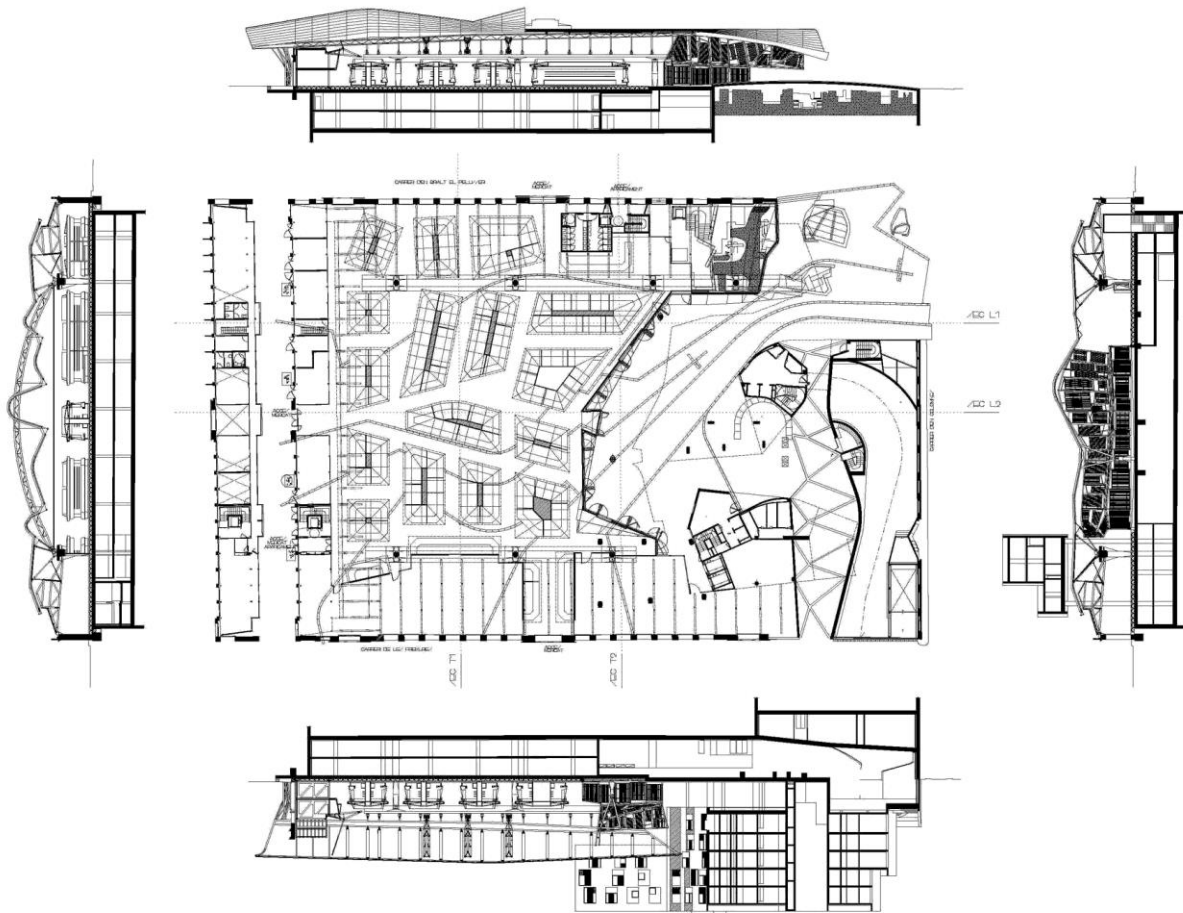
(Ρουσσογιαννακης, 2020)

αρχιτεκτονική άποψη απομακρυσμένη από απόλυτες θέσεις, ρευστή και εμπλουτισμένη με εργαλεία που θα βελτιώσουν την ανθρώπινη εμπειρία στο χώρο.

B1 (Βασική περιγραφή)

Η Santa Caterina Market βρίσκεται στην περιοχή της Ciutat Vella, κοντά στην Basilica of Santa Maria del Mar, και αποτελεί μέρος της αστικής επέμβασης και αποκατάστασης της περιοχής από το Enric Miralles μετά από διαγωνισμό του City Council το 1997 και είναι μέρος την γενικότερης Αστικής αναδιαμόρφωσης της περιοχής. «Η Ciutat Vella είναι μία περίπλοκη πόλη», λέει ο αρχιτέκτονας, «είναι μία πόλη

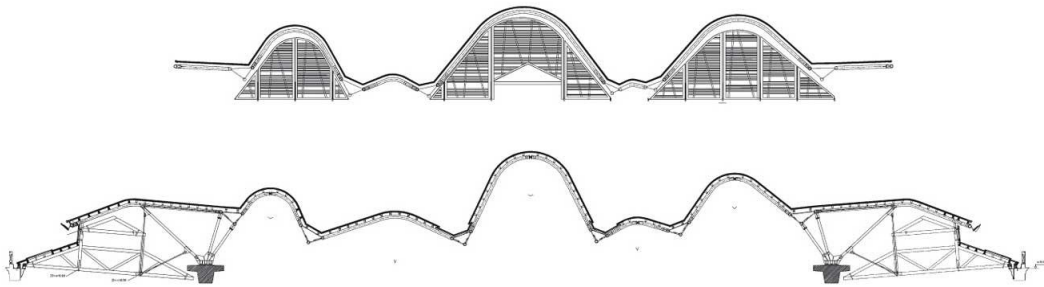
F3 Εναέρια φωτογραφία της αγοράς

F5 Κάτοψη και τομές αγοράς

μέσα σε μία πόλη»

Η πρόταση για την αναμόρφωση της παλαιάς Santa Caterina Market είχε ως σκοπό να συνομιλήσει και να μεταπλάσει το ήδη υπάρχον κτήριο της περιοχής, ενώ ταυτόχρονα να προσπαθεί «να το μπλέξει και να το μπερδέψει» με την επέμβαση. Και οι δύο αυτοί στόχοι επιτυγχάνονται αρχιτεκτονικά με ένα καινούριο κέλυφος, που τυλίγει και μπλέκεται με το κτήριο, ενώ ταυτόχρονα ξεφεύγει από τα όριά του. Γι αυτόν τον λόγο, η ουσία του έργου αυτού, βρίσκεται στην κατασκευή του κελύφους-οροφής (το οποίο δημιουργεί το μειονέκτημα του ότι είναι ορατή μόνο από ψηλό σημείο, κάτι το οποίο προς το παρόν δεν είναι δυνατό στην περιοχή), που είναι μια μεταφορά των χρωμάτων και των σχημάτων, που παρατηρούνται σε λαχανικά και φρούτα, παίρνοντας όμως και στοιχεία που είχε ήδη χρησιμοποιήσει σε παλαιότερο έργο του, ο αρχιτέκτονας, το Music School στο Hamburg.

F6 Τομή Στέγης

Παράλληλα ενσωματώνεται και χρησιμοποιείται η πολυπλοκότητα του υπάρχοντος κτίσματος στην μελέτη, δημιουργώντας την εμπορική αγορά που συμπληρώνεται από την κατοικήσιμη και δημόσια ζώνη της περιοχής και έτσι συνομιλεί με της δραστηριότητες της γειτονιάς. Η νέα αρχιτεκτονική επέμβαση έρχεται και αναμιγνύεται με την παλιά, δημιουργώντας μια μέση κατάσταση, ένα υβρίδιο των δύο, που τονίζει τις αρετές τους.²

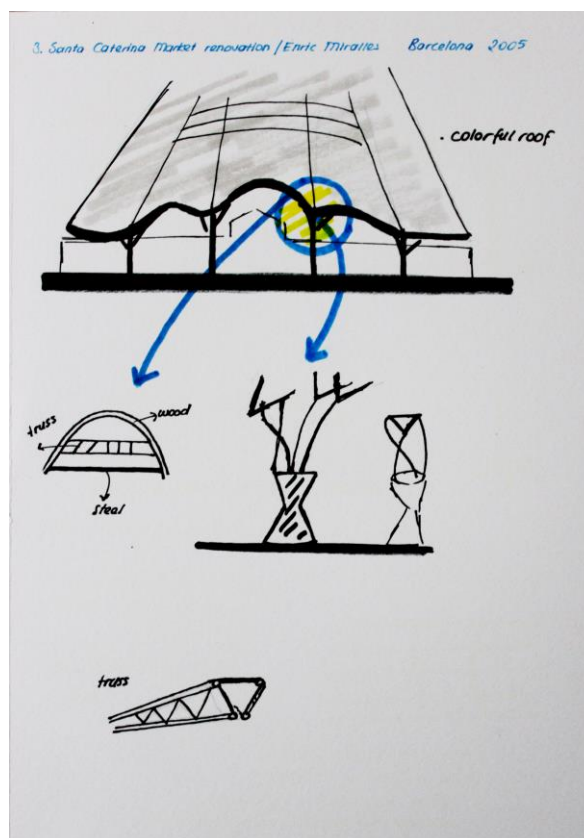
Θέλοντας το πρότζεκτ του να εντάσσεται στην τοπική πολυπλοκότητα αλλά και να μην είναι στιγμιαίο αλλά να «ζει» στον χρόνο, ο Enric Miralles σχεδίασε ένα κτήριο στο οποίο είναι δύσκολη η διάκριση μεταξύ παλαιού και νέου. Αναδεικνύοντας ακόμα και κομμάτια από τον παλαιό ναό Santa Caterina, πριν ακόμα γίνει αγορά, αφού ο ίδιος πίστευε πως η υποστήριξη της πλήρους κατεδάφισης είναι λάθος και ενώ η σωστή απάντηση είναι η επανάχρηση, όπως και μια ιδέα που την σκέπτεσαι και την ξανασκέπτεσαι, έτσι και η αρχιτεκτονική είναι η σκέψη για την πραγματικότητα.

² (EMBT, 2005)

B2 (Γενικές Συνθετικές Αρχές Επίλυσης)

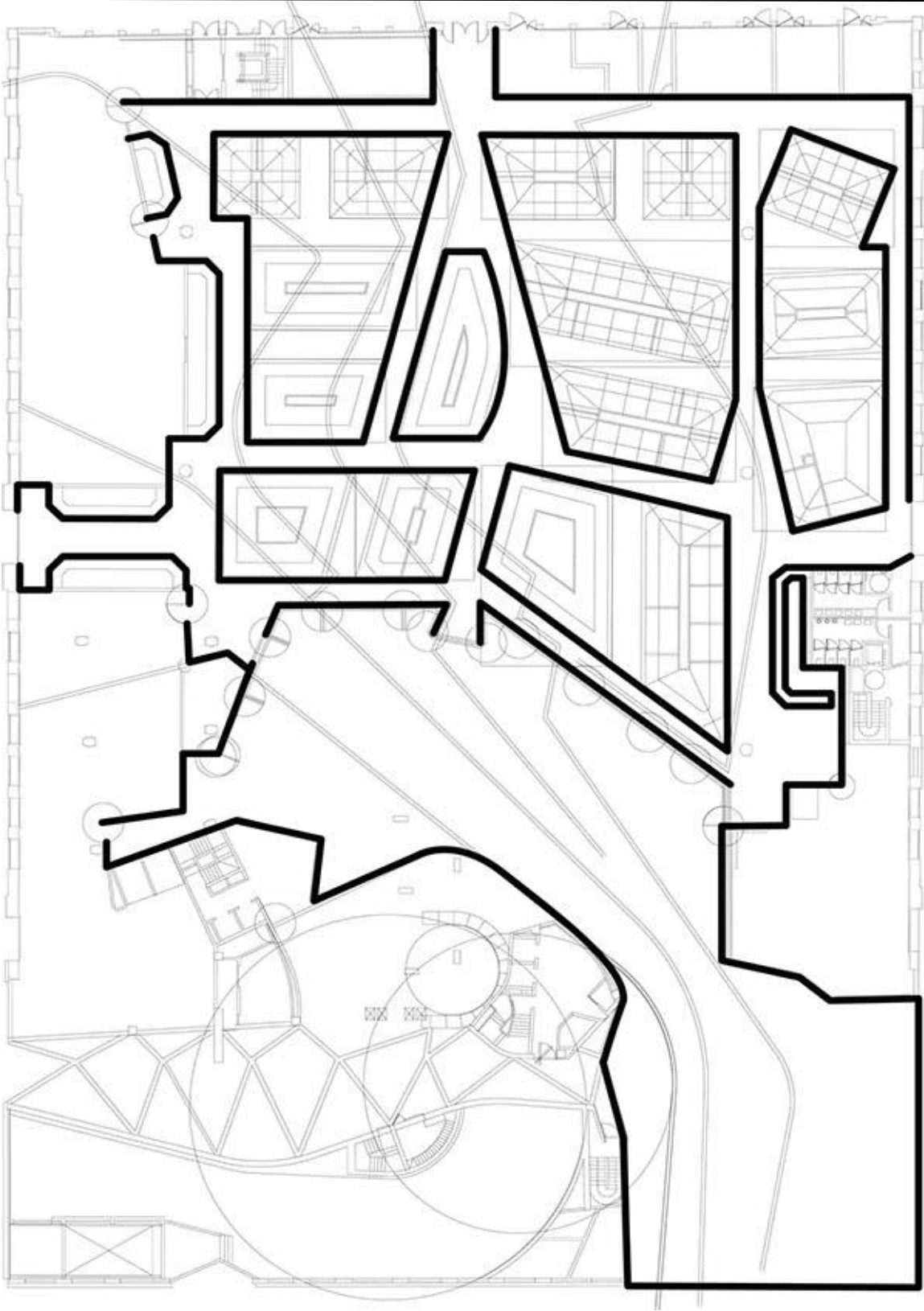
Το αρχιτεκτονικό γραφείο του Enric Miralles και της Benedetta Tagliabue στο έργο τους, στη Santa Caterina Market, προσπαθούν να πετύχουν την αναδιάρθρωση της παλαιάς αγοράς στο ιστορικό κέντρο της Βαρκελώνης. Βασική ιδέα της σύνθεσής τους ήταν η δημιουργία ενός ενιαίου στεγάστρου που θα καταλείπει την παλαιά αγορά και θα δημιουργήσει νέες ποιότητες και σχέσεις μέσα στο υφιστάμενο κέλυφος. Η διατήρηση των παλαιών νεοκλασικών προσόψεων του κτηρίου, αποτέλεσε για αυτούς μια σημαντική αρχή για την σύνθεση της ιδέας τους. Η δημιουργία ενός καθολικού πέπλου είχε στόχο την ενοποίηση και την συγκρότηση των εμπορικών χρήσεων που θα τοποθετούντο στο εσωτερικό. Ταυτόχρονα, οι αρχιτέκτονες είχαν στόχο την ανάδειξη του παλαιού και την ιστορική του συνέχεια στο σήμερα. Ευστόχως αντιλήφθηκαν την πόλη ως ένα παλίμψηστο, στο οποίο αναγράφονται τα ίχνη κάθε ιστορικής περιόδου και γι αυτό, ανέδειξαν τα ερείπια από έναν παλαιότερο ναό, στην περιοχή μελέτης τους. Η έννοια του χρόνου, στη σύνθεσή τους, βρίσκεται σε μια υπέρθεση, καθώς προσπάθησαν μέσα από το κτήριο να δημιουργήσουν μια δυναμική κατάσταση, που προκύπτει από τις δυνατότητες μέσα στο χρόνο και όχι από το χωρικό σύνολο. Δηλαδή, η επέμβασή τους έχει στόχο να ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση μέσα στο κτηριακό σύνολο και να της προσδώσει μια ζωντάνια, που θα εισάγεται σε ένα πλαίσιο (χώρο) μνήμης και κοινωνικής αλληλεπίδρασης με απεριόριστες δυναμικές δυνατότητες.

Σε μια πρώτη ανάλυση μπορεί κανείς να αντιληφθεί ότι το στεγάστρο ορίζει και δομεί την αγορά καθώς κατέχει καθολικό ρόλο στη σύνθεση. Οι κυματισμοί του μιμούνται τα αετώματα και τις σκεπές της παλαιάς αγοράς και δημιουργούν μια πιο ελεύθερη μετάφραση αυτών των αυστηρών σχημάτων (σχεδόν αποδομιστική). Η καμπυλόμορφη αυτή κατασκευή έρχεται σε αντίθεση με τις ορθοκανονικές γωνίες των γύρω κτηρίων με αποτέλεσμα να αναδεικνύει το κτηριακό σύνολο. Ωστόσο, ο εσωτερικός χώρος δομείται γύρω από δύο πλατείες μια υπό του στεγάστρου και μια εκτός του κτηρίου. Ταυτόχρονα οι εμπορικές λειτουργίες των καταστημάτων προκύπτουν από εσωτερικούς δρόμους που

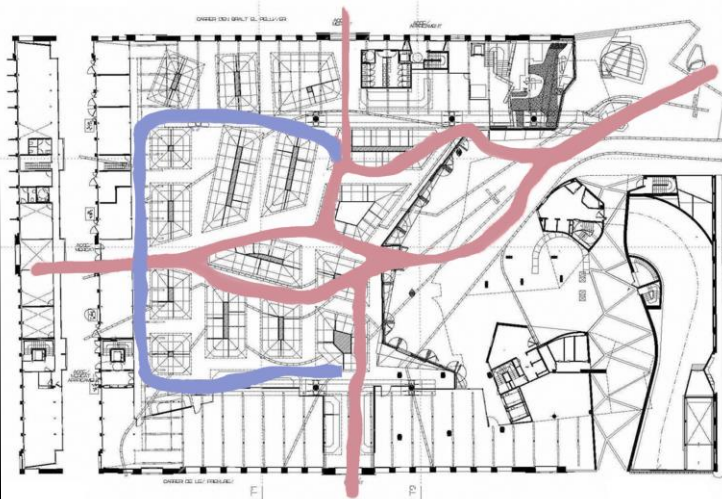

F7 Σκίτσο του Miralles για την Αγορά

αναπαράγουν τη μορφή των αστικών διαδρομών της πόλης και η μορφή τους παραπέμπει στην οργανική ρυμοτομία ορισμένων σημείων της πόλης. Εσωτερικά, το στέγαστρο υπερβαίνει τα καταστήματα σε ύψος, με άμεσο αποτέλεσμα να δημιουργούν την αίσθηση μιας υπαίθριας αγοράς, όπως προϋπήρχε. Τέλος, τα φέροντα στοιχεία της οροφής (υποστυλώματα, δικτυώματα και δοκοί) συμπληρώνουν το στέγαστρο μορφολογικά και αναδύονται μέσα από αι λιστούν αντιληπτό το δομικό τους χαρακτήρα.

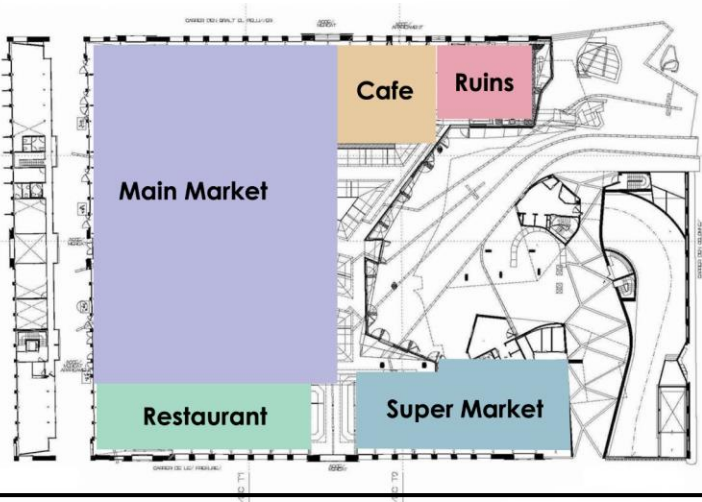

Δεξιά παρατηρούμε το διάγραμμα των βασικών κινήσεων εντός της αγοράς. Η κόκκινη γραμμή απεικονίζει τους διαδρόμους της κύριας κίνησης μέσα στο κτηριακό σύνολο. Παρατηρούμε λοιπόν ότι, η νέα αγορά, έχει προσβάσεις από τις τέσσερις διαφορετικές πλευρές, κατ' αυτόν τον τρόπο, το εσωτερικό της αγοράς, αρχίζει να λειτουργεί και σαν μια πλατεία, η οποία ορίζεται από τα καταστήματα. Μπαίνοντας πιο μέσα στην αγορά, η κύρια κίνηση αποκτά διακλαδώσεις και μιμείται την μορφή των δρόμων της πόλης. Έτσι, δημιουργείται μια περιπλάνηση γύρω από τα καταστήματα και συνεπώς ενισχύεται η διάδραση των πολιτών με αυτά. Η μπλε γραμμή αποτελεί τη δευτερεύουσα κίνηση εντός της αγοράς και σχηματίζει ένα περιμετρικό Π, το οποίο εκτείνεται σε όλο το μήκος της εμπορικής ζώνης. Άρα, γίνεται αντιληπτό ότι η κίνηση, που εξυμνεί και το ίδιο το γραφείο, κατέχει μια σημαντική θέση στη σύνθεση καθώς συνθέτει το εσωτερικό της αγοράς.

Διαγραμμα Κινήσεων

Διάγραμμα Κατανομής Χρήσεων

Στο αριστερό διάγραμμα κατανομής χρήσεων, γίνεται σαφής η αλληλεπίδραση των διαφορετικών χώρων. Αρχικά, οι λειτουργίες και οι δραστηριότητες, που έχει μέσα η αγορά, ορίζονται από την εσωτερική πλατεία και αναπτύσσονται περιμετρικά της σχεδόν. Ο χώρος της αγοράς καταλαμβάνει τον περισσότερο χώρο (προφανώς) και έρχεται σε διάδραση με τους χώρους στάσης και φαγητού (την καφετέρια και το εστιατόριο). Επίσης, η καφετέρια, τοποθετείται από την αρχιτεκτονική ομάδα, δίπλα στο χώρο των αρχαίων ιχνών από τη καθολική εκκλησία.

Σε αυτό το κολάζ, παρατηρούμε την ολοκληρωμένη συνθετική πρόταση του Miralles. Μπορεί κανείς να αντιληφθεί αυτό το κολάζ ως έναν ψυχογεωγραφικό χάρτη της επέμβασης των αρχιτεκτόνων στην αγορά. Η στέγη με τα χρώματα των φρούτων και των λαχανικών, αποτελεί ίσως το πιο χαρακτηριστικό σημείο του κτηρίου. Ακόμα, το στιβαρό νεοκλασικό περίβλημα και πίσω του, οι αψίδες που σχηματίζει το στέγαστρο στο εσωτερικό, δηλαδή τα χαρακτηριστικά γεωμετρικά σχήματα της επέμβασης. Τέλος, μια κάτοψη με υπογραμμισμένες τις εμπορικές λειτουργίες, οι οποίες είναι προσβάσιμες στον κάθε επισκέπτη.

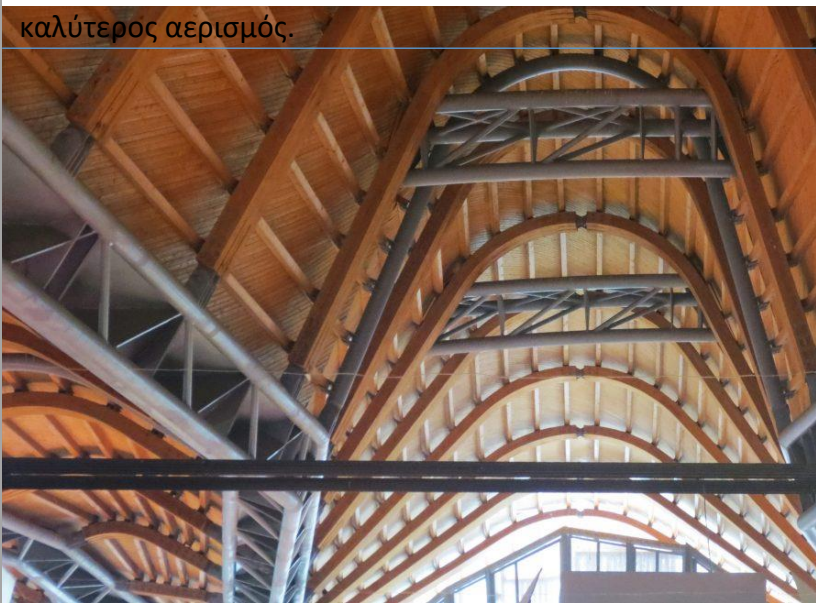

F9 Εσωτερικό της Αγοράς

Εδώ παρατηρείται μια κατασκευαστική λεπτομέρεια στην όψη. Τα μεταλλικά υποστηλώματα, που στηρίζουν το στέγαστρο, έχουν το σχήμα διακλαδώσεων δέντρων. Με αυτήν την μορφή, προσδίδουν στο κτήριο οργανικά στοιχεία και ανακαλούν μνήμες των πολιτών από παλαιότερες φυτεύσεις της περιοχής, που πλέον δεν υπάρχουν.

Σε αυτήν την εσωτερική φωτογραφία, διακρίνει κανείς τα υλικά που έχει χρησιμοποιήσει ο Miralles, με στόχο τη δημιουργία ενός οικείου και θερμού περιβάλλοντος μέσω του ξύλου. Το φως εισρέει στο χώρο από τις αψίδες που σχηματίζει το στέγαστρο και φιλτράρεται από ξύλινες περσίδες, που συμπληρώνουν την όψη της παλιάς αγοράς. Ταυτόχρονα τα μεγάλα ανοίγματα, που δημιουργεί το ξύλινο πέπλο, προσδίδουν διαμπερότητα στην αγορά με αποτέλεσμα να παρέχεται καλύτερος αερισμός.

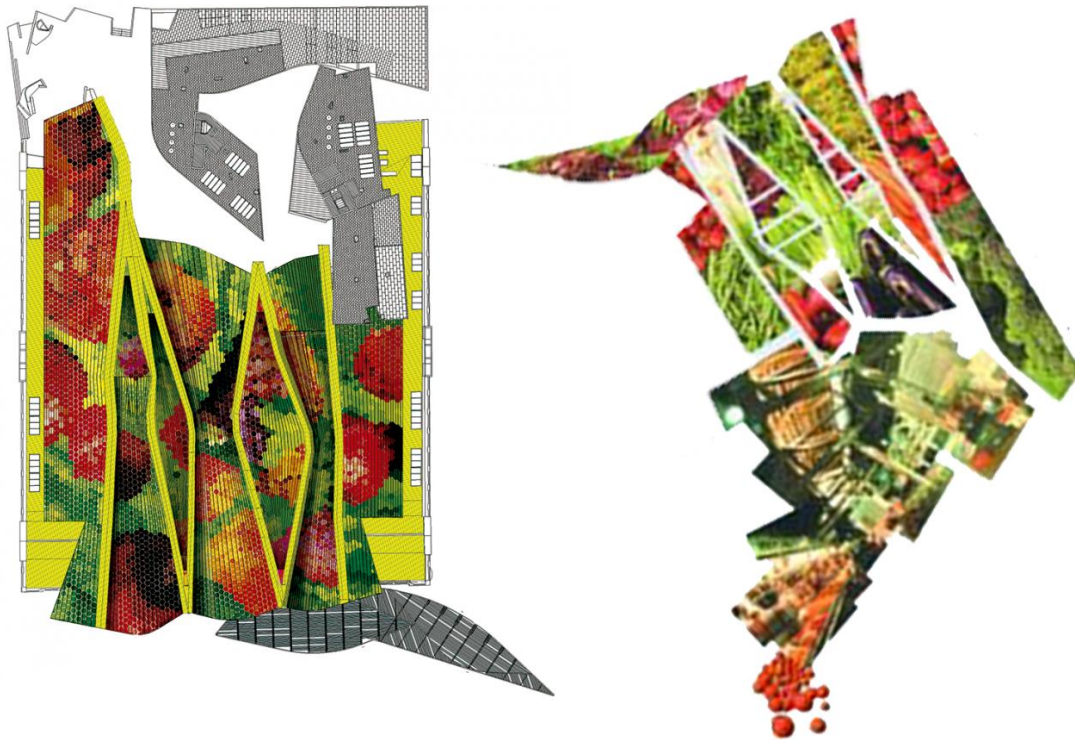

F10 Εσωτερικό της Σκεπής

F11 Εξωτερικό της Σκεπής

Εδώ παρατηρούμε την κάτοψη του στεγάστρου που φιλοτέχνησε ο Tony Comella (εικαστικός), μαζί με την αρχιτεκτονική ομάδα. Η στέγη αποτελείται από μικρά εξάγωνα που συνθέτουν ένα μωσαϊκό, που αναπαριστά φρούτα και λαχανικά, τα οποία μπορεί κανείς να βρει στην αγορά. Αυτό αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο της αρχιτεκτονικής επέμβασης καθώς σε αυτό αποκρυσταλλώνεται σκέψη του Miralles, η δημιουργία αισθήσεων βασισμένες στις εμπειρίες των ανθρώπων. Η εμβληματική αυτή στέγη αποτυπώνει παράλληλα το περιεχόμενο του κτηρίου και εξάγει τα χρώματα και τις μορφές σε ολόκληρη τη πόλη καθώς είναι ορατή από πολλά σημεία και οπτικές φυγές.

F12 Κάτοψη της Σκεπής και Collage για την Αγορά

B3 (Σύγκριση Santa Caterina Market και Sant Giacomo Church)

Project: San Giacomo Church

Τοποθεσία: Φεράρα, Ιταλία

Πελάτης: Complesso Parrocchiale San Giacomo

Έναρξη Κατασκευής: 2012

Κατάσταση: Υπό Κατασκευή

Χρήση: Θρησκευτική

Αρχιτεκτονικό Γραφείο: Miralles Tagliabue EMBT

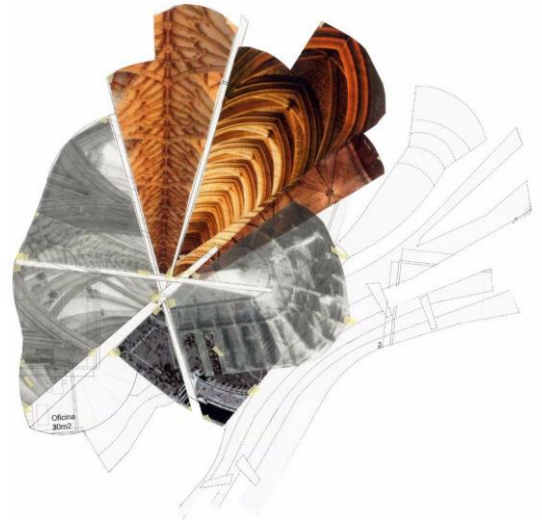
Αρχιτέκτονάς: Benedetta Tagliabue

Υπεύθυνος Έργου: Joan Callís

Σχεδιαστική Ομάδα: Gabriele Rotelli, Katrina Varian, Valentina Noris, Agustina Mascetti, Angelos Siampakoulis, Bárbara Ruschel Lorenzoni, Cj Rogers, Ernesto Lopez, Guido Aybar Maino, Grant Mc Cormick, Gonzalo Peña, Irene Botas Cal, Jiyoun Park, Lauren Lochry, Lorenzo Trucato, Marta Ruiz Benito, Oscar Lopez.

Συνεργάτες: Artist: Enzo Cucchi, Liturgist: Vincenzo Gatti

Συνολική Επιφάνεια: 1.800 m² + 600 m² Landscape

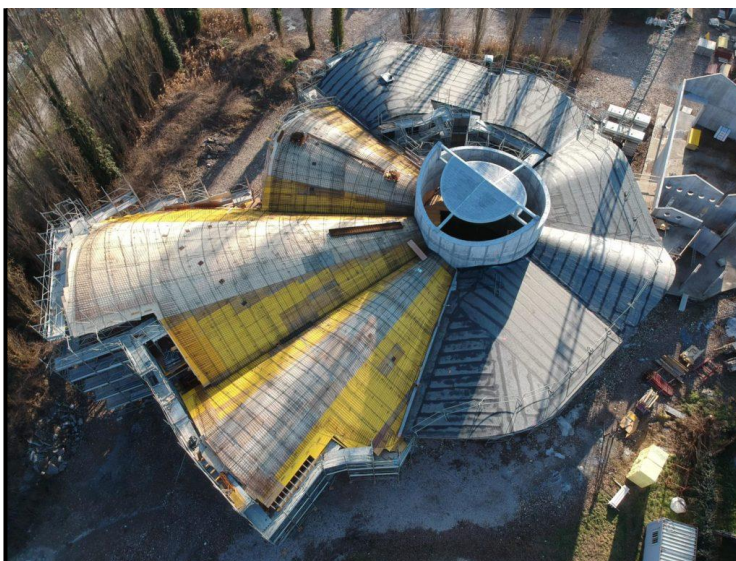
F13 Collage για τον Sant Giacomo

F14 Εσωτερικό του Sant Giacomo Church

Η σύγκριση των δύο κτηρίων αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία καθώς προέρχονται από το ίδιο αρχιτεκτονικό γραφείο, οπότε οφείλουμε να εμβαθύνουμε στις διαφορετικές προθέσεις στην εκάστοτε περίπτωση. Το Santa Caterina Market αποτελεί προϊόν της συνεργασίας του Enric Miralles και της Benedetta Tagliabue, ενώ το Sant Giacomo Church συνιστά προϊόν αποκλειστικά της Tagliabue, λόγω του πρόωρου θανάτου του άντρα και συνεργάτη της. Παρά την απώλεια του Miralles, το αρχιτεκτονικό του γραφείο, διατήρησε τον χαρακτήρα του και συνέχισε, φτάνοντας στη δημιουργία της εκκλησίας που μελετάμε. Συνεπώς, θα συναντήσουμε κοινά στοιχεία στη συλλογιστική πορεία που εφάρμοσαν οι αρχιτέκτονες διότι έχουν κοινό θεωρητικό υπόβαθρο.

Πρωτίστως, τα δύο κτηριακά σύνολα μοιάζουν οπτικά, κυρίως λόγω των καμπυλώσεων στη στέγη. Από τη μια, στο Santa Caterina Market, οι αψίδες της στέγης έχουν προκύψει από τη ίχνη της παλιάς αγοράς και από την υπέρθεση της έννοιας του χρόνου, δίνοντας μια πιο ελαφριά μορφή. Από την άλλη, στο Sant Giacomo Church, οι καμπύλες έχουν προέλθει από την ιδέα της αρχιτεκτονικής ομάδας να δημιουργήσουν μια οργανική μορφή, η οποία θα έχει στόχο τη δημιουργία ενός τοπόσημου και μετέπειτα στην προσέλκυση κόσμου στο κτήριο. Ακόμα παρατηρείται ότι οι αψίδες στο

F16 San Giacomo Church

F15 Santa Caterina Market

Sant Giacomo Church, έχουν χρησιμοποιηθεί για να έρθουν σε αντιδιαστολή με τη στιβαρότητα του κτηρίου. Η δημιουργία ενός τόπου λατρείας, οφείλει να προσδώσει το μεταφυσικό στοιχείο, το οποίο και πάλι το συναντάμε στον φωτισμό που δημιουργείται από αυτό το τσαλακωμένο στέγαστρο. Ωστόσο, συνθετικά επιτυγχάνουν τον ίδιο σκοπό, την ενοποίηση των επιμέρους κατασκευών που βρίσκονται κάτω αυτό. Οι καμπυλώσεις και οι κεκλιμένες ευθείες συναντώνται και σε άλλα στοιχεία της σύνθεσης και των δύο κτηρίων, αλλά στο Sant Giacomo Church, κατέχουν ιδιαίτερα σημαντική θέση, καθώς ορίζουν την κάτοψη μέσα από τις διαδρομές, ενώ στο Santa Caterina Market, προκύπτουν από τη μίμηση στοιχείων της πόλης. Επομένως, το στοιχείο της καμπύλης δεν αποτελεί μια φόρμα η οποία χρησιμοποιείται απερίσκεπτα, όπως επιφανειακά θα μπορούσε κανείς να πει, αλλά έχει συνθετική σημασία και δικαιολογείται πλήρως η χρήση της.

Επίσης, εξαιρετικά ενδιαφέρον αποτελεί το ζήτημα της διαχείρισης του δημόσιου και γενικότερα του αδόμητου χώρου. Στο Santa Caterina Market, ο δημόσιος χώρος, δηλαδή οι δύο πλατείες και τα πλατώματα που υπάρχουν, είναι αυτά που ορίζουν τις λειτουργίες, καθώς δομούνται περιμετρικά αυτών. Όμως στο Sant Giacomo Church παρατηρείται το ακριβώς αντίθετο, η εκκλησία που προϋπάρχει και η νέα προσθήκη από τους αρχιτέκτονες, ορίζουν και συνθέτουν τον δημόσιο και τον υπαίθριο χώρο, ο οποίος βρίσκεται γύρω από τα κτήρια. Ο δημόσιος χώρος καθίσταται ύψιστης σημασίας και στις δυο επεμβάσεις, αλλά αξιοποιείται διαφορετικά, στο μεν Santa Caterina Market για να προσδιορίσει το δομημένο και να εισάγει τον περιπλανητή στο συγκρότημα, στο δε Sant Giacomo Church, χρησιμοποιεί τον αδόμητο χώρο, για να αναδείξει το κτίσμα και να του προσδώσει την αίσθηση μιας υπαίθριας ζωής, μέσα στην υψηλή φύτευση. Βασικό όμως, στοιχείο και των δύο επεμβάσεων, συνιστά η δημιουργία ζωνών κίνησης, οι οποίες προσφέρονται για την περιπλάνηση και τον περίπατο των επισκεπτών αλλά με μια διαφορετική διαχείριση στην κάθε περίπτωση, διότι βρίσκονται σε διαφορετικές αστικές συνθήκες, οπότε υπάρχει μια προσαρμογή στις τοπικές συνθήκες.

Εν κατακλείδι, τα δύο διαφορετικά κτίσματα, διακατέχονται από κοινές συνθετικές αρχές, οι οποίες προσαρμόζονται κάθε φορά στις απαιτήσεις της λειτουργίας και του τόπου, με αποτέλεσμα, οι διαφορετικές παράμετροι που έχουν, να μορφοποιούν και να αναδιατάσσουν τις ιδέες του αρχιτεκτονικού γραφείου. Όπως είχε πει και ο Miralles: *«Μια μελέτη δεν τελειώνει ποτέ, συνεχίζει στον χρόνο» «Η μελέτη δεν κλείνει τον διάλογο, πάντα αφήνει κάτι ατελείωτο... Ο διάλογος λοιπόν θα συνεχίσει στην επόμενη μελέτη, συμπληρώνοντας τους διακεκομμένους ιστούς, επεξεργάζοντάς τους στον χρόνο».*³

³ (Βάσω Τρόβα, 2006)

Γ (Συμπεράσματα)

Ως επιστέγασμα της ανάλυσης του αρχιτεκτονικού έργου του Enric Miralles προκύπτει ότι αποτελεί έναν ανήσυχο αρχιτέκτονα, ο οποίος αναζητά τη βιωματική εμπειρία, με εργαλείο την έντονη πολυπλοκότητα της σκέψης του. Το γεγονός ότι έχει επηρεαστεί από ποικίλα ρεύματα και θέσεις, δημιουργεί μια μοναδική αρχιτεκτονική ματιά, που στόχο έχει να επαναορίσει το χώρο και τον τρόπο, με τον οποίο προσεγγίζουμε την αρχιτεκτονική σύνθεση. Το Sant Caterina Market αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικά έργα του **γραφείο** και η αξία του βρίσκεται στο γεγονός ότι μπορεί κανείς να αντλήσει και να αναλύσει όλη τη συλλογιστική πορεία της αρχιτεκτονικής του σκέψης. Σήμερα, η συνθετική προσέγγιση του Miralles απαντά σε ένα καίριο ερώτημα. Μήπως σήμερα η αρχιτεκτονική απομακρύνεται από το πραγματικό σκοπό της, να υπηρετεί τον άνθρωπο, στο βωμό των μεγάλων ιδεών, με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια πόλωση απόψεων; Και ο Miralles απαντά με το έργο του, με τη σύμπτυξη των θέσεών του και με τη πολύπλευρη αρχιτεκτονική του θέση, με απότοκο να δημιουργεί κτίσματα που πραγματικά εξυμνούν τον άνθρωπο.

Βιβλιογραφία

- EMBT. (2005). *Santa Caterina Market*. Retrieved from MIRALLES TAGLIABUE EMBT:
<http://www.mirallesagliabue.com>
- EMBT. (2012). *SAN GIACOMO CHURCH*. Ανάκτηση από Miralles Tagliabue EMBT:
<http://www.mirallestagliabue.com/project/san-giacomo-church/>
- EMTB. (2020, November). *Benedetta*. Ανάκτηση από Miralles Tagliabue EMTB:
<http://www.mirallestagliabue.com/benedetta/>
- Goldberg, M. (2017, August 1). *The Proust Questionnaire: Benedetta Tagliabue*. Ανάκτηση από Archinect: <https://archinect.com/features/article/150004449/the-proust-questionnaire-benedetta-tagliabue>
- Jorion, T. (2019). *San Giacomo Church and Parish Center, Ferrara*. Ανάκτηση από Architectura Viva.
- Myers, L. (2021, February 16). *miralles tagliabue EMBT's design for san giacomo church nears completion in ferrara, italy*. Ανάκτηση από Designboom:
<https://www.designboom.com/architecture/miralles-tagliabue-embt-san-giacomo-church-ferrara-02-16-2021/>
- Santa Caterina Market*. (2005). Ανάκτηση από Miralles Tagliabue EMBT:
<http://www.mirallestagliabue.com/wp-content/uploads/2005/06/Santa-Caterina-Market.pdf>
- Senin, S. (2017). *San Giacom Cohurch*. Ανάκτηση από Archinect:
<https://archinect.com/embt/project/san-giacomo-church>
- Tabliague, B. (2012). *Biography*. Ανάκτηση από Fundatio Enric Miralles:
<http://www.fundacioenricmiralles.com/biography/?lang=en>
- WIKIARQUITECTURA. (2017, July). Ανάκτηση από
<https://en.wikiarquitectura.com/building/santa-catarina-market/>
- Βάσω Τρόβα, Κ. Μ. (2006). *Η Αναπαράσταση ως Όχημα Αρχιτεκτονικής Σκέψης*. Αθήνα: Futura.
Ανάκτηση 2021
- Ρουσογιαννακης, Γ. (2020). *Βιβλιοθήκη στο Palafolls του Αρχιτέκτονα Enric Miralles*. Πολυτεχνείο Κρήτης, , Σχολή αρχιτεκτώνων Μηχανικών. Ανάκτηση 2021

Πηγές Εικόνων

F1: <http://www.mirallestagliabue.com/project/santa-caterina-market-renovation/>

F2: <https://arquitecturaviva.com/articles/enric-miralles-10>

F3: <https://www.resite.org/speakers/benedetta-tagliabue>

F7: <https://laud8.wordpress.com/2015/03/30/santa-caterina-market/>

F8: <https://www.e-architect.com/barcelona/santa-caterina-market>

F9,10,11: <https://www.ceramicarchitectures.com/obras/santa-caterina-market/>

F13,14,15: <http://www.mirallestagliabue.com/project/san-giacomo-church/>